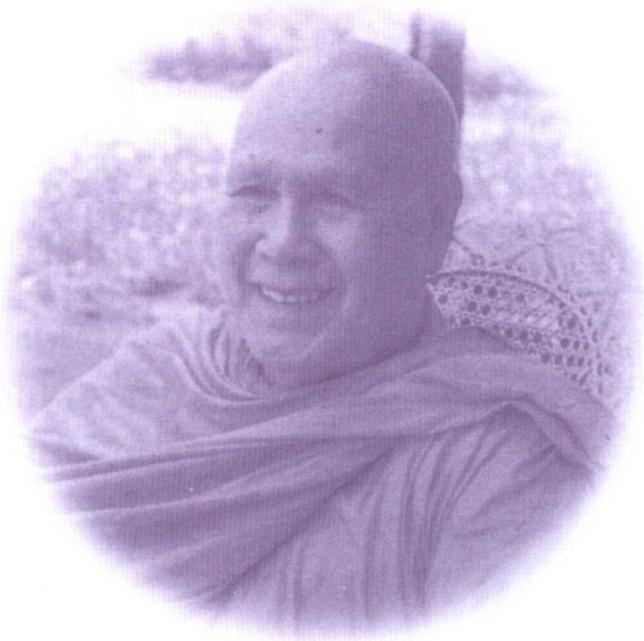

ກໍາໄຮດ້ານໄບ

ປະຈຸບັນທຶກຂຸ

กำไรด้านใน

ปัญญานันทกิกขุ

กำไร ด้านใน

ป้ารุกถาวธรรม โดย
พระธรรมโกศาจารย์
(ปัญญาณทกิกข)
ณ โรงเรียนพุทธธรรม
วัดชลประทานรังสฤษฎี
๒๗ เมษายน ๒๕๒๓

จัดพิมพ์โดย

กองทุนศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎี

กองทุนห้องสมุดศาลาจำปีรัตน์ วัดชลประทานรังสฤษฎี

กองทุนเสถียรธรรม เสถียรธรรมสถาน

ท่านผู้ได้เห็นคุณค่าของหนังสือนี้ ประสงค์จะช่วยเผยแพร่เป็นธรรมทาน

ติดต่อโดยตรงได้ที่ ศูนย์สืบอายุพระพุทธศาสนา วัดชลประทานรังสฤษฎี

อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐ โทร.๕๘๓-๔๙๔๓, ๕๘๔-๓๐๗๔

ภาพปก : ได้รับความเอื้อเฟื้อจาก พระกนกอม เนกุขุมรโต

อาสาสมัครพิมพ์ต้นฉบับ : อ.ทรงพรพรรณ วายโสกา และ อ.อรุณี อภิรัมย์อภิรักษ์

แม่พิมพ์ โดย สุเนตรพิล็ม โทร.๕๐๓-๒๒๔๙

พิมพ์ที่ บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง จำกัด โทร.๕๘๓-๗๐๐๑, ๕๘๔-๒๒๔๑

กำไรด้านใน

ปัญญานันทกิกขุ

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย

ณ บัดนี้ถึงเวลาของการฟังปาฐกถาธรรมะ อันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้ทุกท่านอยู่ในอาการสงบ ตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้ได้ประโยชน์ อันเกิดขึ้นจากการฟังตามสมควรแก่เวลา

พวกรเราทั้งหลายที่หยุดงานในวันอาทิตย์ อยู่ว่างๆ เปล่าๆ ก็มาหากำไรทางด้านจิตใจที่วัด กำไรทางด้านวัตถุ ก็มี กำไรทางด้านจิตวิญญาณก็มี กำไรทางวัตถุก็คือได้เงินเพิ่มขึ้น หรือว่าได้อะไรๆ ที่เป็นวัตถุเพิ่มขึ้นในชีวิต

กำไรทางด้านวัตถุนั้นมันให้ความสุขชั่วขณะหนึ่ง แล้วก็ให้ความทุกข์อีกขณะหนึ่ง มันปนกันไปทั้งสุขทั้งทุกข์ เพราะเรื่องได้กับเรื่องเสียมันเป็นของคู่กัน เวลาได้ก็สบายใจ เวลาเสียก็ไม่สบายใจ ได้น้อยไปก็ไม่สบายใจ ถ้าได้มากจึงจะสบายใจ ทีนี้ถ้าได้มากหลายครั้ง มาได้น้อย สักครั้ง ก็ไม่สบายใจ เราจะพูดว่า “ขาดทุน”

ก้าวต้านใน

๔

ความจริงทุนไม่ได้ขาด แต่ว่ากำไรมันน้อยไป ควรจะพูดว่า “ขาดกำไร”มากกว่า แต่ว่าเรามักจะพูดว่า “ขาดทุน” นั่น มันเป็นเรื่องทางวัตถุ เรื่องทางวัตถุนั้นมันก็อย่างนั้น แหล่ง มีได้มีเสียสับเปลี่ยนกันไป แต่ว่าจิตใจของคนเราที่ไม่รู้จักจัด มันก็ต้องเมื่อได้แล้วก็ไปเสียใจเมื่อเสีย สลับสับเปลี่ยนกันอยู่ตลอดเวลา จึงเกิดความทุกข์ความเดือดร้อน

ส่วนกำไรอีกประเภทหนึ่งนั้น เป็นกำไรทางจิตทางวิญญาณ เราเรียกว่ากำไรที่เป็นบุญเป็นกุศล กำไรที่เป็นบุญเป็นกุศลนั้น ไม่ได้ทำให้มีความทุกข์ใจ ไม่ทำให้เกิดความเสียใจ แต่ว่าได้ความอิ่มใจ อิ่มอยู่ตลอดเวลา เรียกว่าอิ่มด้วยบุญด้วยกุศล อิ่มด้วยบุญด้วยกุศล ก็คือ อิ่มอันเกิดขึ้นจากการคิดดี พูดดี ทำดี แล้วเราก็อิ่มใจสบายใจ ความอิ่มอย่างนั้นเรียกว่าเป็นความอิ่มเอิบในทางจิตใจ ใจมันอิ่มอยู่ด้วยความงามความดี เรายังรู้สึกสบายใจ คล้ายๆ กับว่ามันครีมๆ อยู่ในใจของเรา ไม่มีอะไรที่จะเป็นเหตุให้เกิดความยุ่งใจ กำรอย่างนี้ควรแสวงหาด้วย

กำไรวัตถุก็ต้องหาเหมือนกัน เพราะว่าเรามีกายมีใจร่างกายยังต้องใช้วัตถุ คือยังต้องรับประทานอาหาร ยังต้องใช้เสื้อผ้า ยังต้องมีบ้านเรือนให้เขายอยู่ ยังต้องมียาภินเมื่อเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย อันนี้เป็นของจำเป็นที่เราจะต้องแสวงหาที่จะต้องมีต้องได้

แต่ว่า การแสวงหาวัตถุเหล่านั้น ผู้ประพฤติธรรม
ย่อมไม่แสวงหาในทางที่เป็นทุกข์ ไม่ก่อความทุกข์ให้เกิดขึ้น
แก่ตน ไม่ก่อความทุกข์ให้เกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น มีธรรมะเป็น^๑
หลักประจำจิตใจว่า “เราจะไม่ทำอะไร ให้ใครเกิดความ
ทุกข์ความเดือดร้อน” แม้เราจะแสวงหาลาภผลเงินทอง
เราก็จะไม่หาโดยวิธีที่จะทำให้คนอื่นเกิดความทุกข์ความ
เดือดร้อน ถ้าเราทำอย่างนี้ชีวิตจะไม่มีเรื่อง ไม่มีภัย ไม่
กระทบกระทั่งกับใคร และไม่ต้องช้ำกัน เมื่อกับที่
เข้าช้ำกันอยู่ในสมัยนี้ในบางแห่ง ໄວ້ที่มา กันอยู่ในบางแห่ง
บางที่ดับที่เราได้ยินช่าวัณน์ ก็เนื่องจากการแสวงหานั้นเอง
หากำไรทางวัตถุ แล้วก็อยากมาก โลภมาก หากำไร
ในทางสร้างความทุกข์ความเดือดร้อนแก่คนอื่น ที่เราเรียกว่า^๒
ผลประโยชน์มันขัดกัน พอผลประโยชน์ขัดกันก็สร้าง
ความทุกข์ให้เกิดขึ้น ความทุกข์เกิดแก่เขา เขาเกิดความ
ชุ่นเคืองในจิตใจ เมื่อเกิดความชุ่นเคืองแล้วก็ระงับไม่ได้ ก็
เกิดคิดพยาบาท คิดแก้แค้น เมื่อระงับไม่ได้ก็เบรี้ยงปริ่ง
กันขึ้นมา แล้วก็ตายกันไปข้างหนึ่ง เมื่อข้างหนึ่งตายไปอีก
ข้างหนึ่งก็ต้องตายอีก เพราะคนมันโกรธแล้วพยาบาท
อาฆาตจงเวร อันนี้คือเรื่องสร้างปัญหาในชีวิต

การแสวงหากำไร ด้วยการทำให้คนอื่นเดือดร้อนจึง
ไม่ดี เราจึงควรมีหลักว่า “เราหา แต่ไม่ทำใครให้เดือดร้อน”

.....ก้าวต้านใน.....

สิ่งใดจะกระทบกระเทือนต่อผู้อื่น เราก็จะหยุดทำสิ่งนั้น ทำเฉพาะเรื่องที่สบายนิ ไม่สร้างปัญหาให้แก่ใครๆ เราก็จะกล้ายเป็นคนสงบ ไม่มีเรื่อง ไม่มีภัยกับใครๆ การอยู่อย่างสงบนั้นแหลกเป็นจุดหมายสำคัญของพุทธบริษัท หรือว่าของศาสนาทุกศาสนาได้

ศาสนาทั้งหลายนี้สอนคนให้สงบทั้งนั้น ไม่ได้สอนคนให้วุ่นวาย ให้สร้างปัญหา แต่ว่าให้ช่วยกันทำลายปัญหาในสังคม ด้วยวิธีการตามหลักศาสนา โดยใช้อธรรมะเป็นเครื่องแก้ปัญหา ปัญหามันก็หาย แล้วมันก็จะไม่ลุกลามต่อไป แต่ถ้าเราไม่ใช้อธรรมะในศาสนาเป็นเครื่องแก้ปัญหา เราก็จะเพิ่มปัญหามากขึ้น ทำให้เดือดร้อนวุ่นวายกันทั่วๆ ไป

แล้วคนเรานั้นมีความบกร่องอยู่ประการหนึ่ง ตัวผิดก็ไม่รู้ว่าตัวผิด นี่สำคัญนักหนา ตัวขาดธรรมะก็ไม่ยอมรับว่าตัวขาดธรรมะ ตัวดำเนินการงานอะไรผิดพลาดก็ไม่ยอมรับในสิ่งนั้น แต่จะดื้อตันทางนั้นต่อไป ไปกันจนถึงที่สุดของสิ่งนั้น แต่ว่าไปๆ แล้วทางมันตัน เพราะทางที่ไม่มีธรรมะเป็นทางตัน เป็นทางมีด เป็นทางที่เต็มไปด้วยขากหานม แต่ถ้าเราใช้อธรรมะ ทางมันตรงไป โล่งไปร่อง ไม่มีขากหานม ไม่มีอุปรรค ไม่มีสิ่งที่จะทำให้เกิดความทุกข์ความเดือดร้อน แต่คนไม่ค่อยใช้ ชอบใช้ทางที่มีขากหานมหานมเปลือก มีต้ม ที่ไปมากันลำบากนั่นเขากองกัน เขาว่ามันโลดโอนดี

อันนี้แหลกคือตัวปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกทุกวันนี้ก็ เพราะเรื่องอย่างนี้ ถ้าชาวโลกรู้ความสำนึกในข้อนี้ แล้วก็หันมาใช้หลักศาสนาในทางที่ถูกที่ชอบ คือใช้ศาสนาเป็น ไม่ใช้ศาสนาผิดทาง ก็ต้องยึดหลักว่าศาสนาเป็นหลักคำสอนหรือการปฏิบัติที่สร้างความสงบสุขในสังคม

ถ้าเราเอาศาสนาไปใช้ผิดทางนี้ ก็เรียกว่าเราไม่มีศาสนา แม้ว่าจะแต่งเครื่องแบบของนักศาสนา หรือประกาศตนว่าเป็นผู้นับถือศาสนา แต่ว่าโดยจิตใจนั้นหามีศาสนามิ หามีพระอยู่ในใจไม่ แต่มีมารเข้าไปบงการอยู่ในใจของเรา โดยเราไม่รู้ ในเรื่องนั้น ซึ่งเราเรียกว่า “รู้เท่าไม่ถึงการณ์” ก็เลยเกิดปัญหาเรื่อยไป ไม่จบไม่สิ้น

และเมื่อเกิดปัญหาอะไรขึ้นมาแล้ว ไม่ได้ใช้ปัญญาพิจารณา ว่าปัญหานี้มันเกิดจากอะไร ใครเป็นผู้ทำให้เกิดขึ้น เราชรจะแก้ไขปัญหานี้ในรูปใด มันจึงจะหยุด จะจบกันเสียที ไม่คิดอย่างนั้น คิดแต่ว่าจะดันทุรังเรื่อยไป มันเข้าประเภท “วัดดื้อ” จุงก์ไม่เดิน ไล่หลังก์ไม่เดิน มันดันอยู่ตลอดเวลา แล้วจะโปรดกันได้อย่างไร

เรื่องนี้สำคัญ สังคมในปัจจุบันมันสอนเรารอย่างนี้ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันนี้ สอนให้เรารู้ว่า คนใช้ศาสนาไม่ถูก เอาศาสนาไปใช้ผิดทางผิดที่ ผิดเวลา ผิดเหตุการณ์ ก็เลยเกิดปัญหาลับสนวุ่นวายด้วยประการต่างๆ

กำไรด้านใน

๙

เป็นเรื่องที่เราควรคิดสอนใจไว้ เพราะมันเป็นบทเรียน สำหรับเราผู้นับถือศาสนา เราในฐานะเป็นพุทธบริษัท เรา เรียกตัวเองว่า “พุทธะ” แปลว่าผู้รู้ ผู้ดี ผู้มีความเบิกบาน แจ่มใสด้วยคุณงามความดี ก็ควรจะได้มองสิ่งที่มันผิดพลาด ในสังคมมนุษย์ไว้ แล้วเราบอกตัวเราว่าข้ออย่าให้สิ่งนั้น มัน เกิดขึ้นในใจของเราเลย

“ขออย่าให้ความคิดและการกระทำเย็นนั้น มาเกิด ขึ้นในใจของข้าพเจ้าเลย ขอให้ข้าพเจ้าจะเป็นผู้อยู่ด้วยสติ ด้วยปัญญา ด้วยความรู้สึกผิดชอบชัด มีความยับยั้ง ชั้งใจได้ในปัญหาต่างๆ”

ถ้าเราคิดเตือนจิตสะกิดใจไว้ในรูปอย่างนี้ เรา ก็คงจะ ปลอดภัย จะไม่เกิดความวุ่นวายสับสนในปัญหาชีวิตด้วย ประการต่างๆ การแสวงหาอะไรที่เป็นวัตถุ เรา ก็ทำอย่าง มีธรรมะประจำจิตใจ ใช้ธรรมะเป็นหลักในการวินิจฉัย ว่า อะไรถูกอะไรผิด อะไรควรกระทำ อะไรไม่ควรกระทำ เรา วินิจฉัยด้วยหลักธรรมะ เอกำสอนของพระพุทธเจ้าเป็น บรรทัดฐาน แล้วพิจารณาสิ่งนั้นด้วยแบบ cavity ภาษาธรรมะ เรียกว่า “ไอนิโสมนสิการ” แปลว่า การกระทำใจโดยแบบ cavity ในเรื่องนั้นๆ หรือพูดอีกแบบหนึ่งว่าพิจารณาโดย ละเอียดรอบคอบ ในเรื่องนั้นๆ ไม่ทำอะไรด้วยอารมณ์ ด้วยความผลุนผลัน ด้วยขาดความพินิจพิจารณาในเรื่องนั้นๆ

แต่ทำ เพราะได้พิจารณาอย่างรอบคอบดีแล้ว และเห็นว่าถูกแล้ว ขอบแล้วแก่เรื่องนั้นๆ เรายังทำลงไป เรา ก็จะไม่ลำบากด้วยปัญหาอะไรเลยแม้แต่น้อย

มีคนบางคนการทำอะไรผิดพลาดลงไป แล้วก็บอกว่า “ไม่นึกว่ามันจะเป็นอย่างนี้” อันนี้แสดงว่าเวลาทำนั้นไม่ได้พิจารณา ไม่ได้คร่ครวญเสียก่อน พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า “นิสัมมา ภะระณัป เสยไย” แปลว่า “คร่ครวญให้รอบคอบเสียก่อนจึงทำดีกว่า” อย่าทำอะไรโดยมิได้คร่ครวญให้รอบคอบ เพราะจะเกิดความผิดพลาดขึ้นได้ในภายหลัง

คนบางคนทำงานมาตั้งหลายปี แล้วก็มาผิดพลาดด้วยเรื่องเล็กน้อย ถูกออกจากรางานไป กลายเป็นคนไม่มีงานทำ อันนี้นำเสียดาย ในความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ทำไม่ใจได้เกิดความผิดพลาด เช่นนั้น ถ้าศึกษาสาเหตุของเรื่องแล้ว จะพบว่ามันหลายเรื่องที่เป็นสาเหตุ

เรื่องแรกก็คือเรื่องการควบหาสมาคม เราขอบคุณกับคนประเภทใจตั้่่ใจธรรม คนประเภทที่ชอบทำอะไรตามใจตัวตามใจอย่าง พวกที่หลงใหลมัวเมานิความสุขทางวัตถุมากเกินไป ชอบดื่ม ชอบเที่ยว ชอบสนุกสนาน ชอบใช้เงินเปลืองในเรื่องที่ไม่เป็นสาระ เราไปควบกับคนประเภทนั้นแล้วก็ไปเที่ยวกับเขาไปดื่มไปกินไปสนุกกับเขา ชั้นแรกเขาก็จ่ายให้เรา แต่ต่อไปเรา ก็ต้องจ่ายเลี้ยงเข้าบ้าง เที่ยวไปก็

กำไรด้านใน.....๑๐

เพลินไป สนุกไปเลยลีมตัว ว่าเรานี้คือใคร เรารู้สึกอะไร
เราควรจะระมัดระวังตัวในรูปใด ลีมไป พอลีมไปแล้วก็เลย
ทำอะไรผิดพลาดเสียหาย พอกลับมาลีมไปแล้วเข้าจับได้ ก็เลย
ต้องออกจากงานไป อันนี้นับว่าเป็นความเสียหายยิ่งใหญ่ใน
ชีวิต เพราะ ชีวิตนี้มันไม่ใช่ของเล่น แต่เป็นเรื่องจริงจัง
เป็นเรื่องที่ควรจะระมัดระวังที่สุด

เดินไปไหนผิดพลาดแล้วมันล้มหัวแตก อาจจะถึงซือก
ตายก็ได้ ถ้าเราไม่ได้พิจารณา คนเราบางทีมันพลาดไปใน
รูปแบบนั้น แต่มักจะพูดว่า “แหม..ดวงไม่ดี” จึงได้ผิดพลาด
ไป มันไม่ใช่เรื่องดวงไม่ดี แต่มันเพราะเราคิดไม่ดี เราทำ
ไม่ดี เราพูดไม่ดี เราไม่ได้คบกับคนดีไว้เป็นเพื่อน เป็นมิตร
เป็นสาย แต่ไปคบคนใจทรามเป็นมิตรเป็นสาย เลยให้
ไปกับสิ่งเหล่านั้น อันนี้สำคัญมาก พระผู้มีพระภาคจึงตรัส
ว่า “ถ้าพูดถึงเหตุภัยนอก ที่จะทำคนให้ดีหรือเสียแล้ว ไม่
มีอะไรจะยิ่งไปกว่าการครอบהสماคມ”

การครอบהสماคมนี้ทำคนให้ดีก็ได้ ถ้าเราได้คนดีเป็น
เพื่อน ทำคนให้เสียก็ได้ถ้าเราไปได้คนชั่วนี้เป็นเพื่อน มันมี
อิทธิพลนักหนาทีเดียว เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนไว้อย่างนี้
แล้วยังกำชับไว้อีกว่า “ถ้าไม่มีเพื่อนที่ดีกว่าเราเป็นเพื่อน
แล้ว ไปคนเดียวยังดีกว่า” เพราะการไปคนเดียวันนั้นไม่
ยุ่ง แต่ถ้าไปกับเพื่อนที่ไม่ดีแล้วมันก็ยุ่ง มันมีปัญหา ต้องไป

เข้าหันกับเขานี่เรื่องเสียด้วย ก็ได้รับส่วนแบ่งตามสมควรในการเข้าหันกับเขานี่คือความเสื่อมในชีวิตซึ่งเป็นผลทางวัตถุ แต่มันก็กระทบกระเทือนจิตใจของเรามেื่อนกัน ถ้าเรามีความทุกข์ความเดือดร้อนใจ ถ้าทุกข์หนักเข้าอาจทำอะไรที่ไม่น่าจะทำเข้าไปอีก ก็ได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียหายในชีวิตของคนเหล่านั้น จึงเป็นเรื่องที่ควรระมัดระวังไว้

มีลูกมีหลานมีคนในบังคับบัญชา เรายกควรจะได้ตักเตือนบ่อยๆ วันละเล็กวันละน้อย เรียกมาแนะนำเตือนให้รู้จักยับยั้งชั่งใจ ให้มัตระวังในการปฏิบัติหน้าที่ อย่าให้เกิดความผิดพลาดเสียหาย เพราะถ้าเกิดผิดพลาดเสียหายแล้ว อาจจะเกิดความเดือดร้อนมากกว่านี้ คงจะเตือนเขาไว้

คนเราถ้าได้รับคำเตือนคำแนะนำบ่อยๆ ก็ไม่ค่อยจะทำผิดพลาดอะไร มีข้อเสียอยู่ประการหนึ่งที่มักจะพูดกันทั่วไปว่า “มันก็ตอกันแล้วนี่นา จะต้องให้เตือนอะไรกันนักหนา” อันนี้คือความเข้าใจผิด เข้าใจผิดว่ามันโตรแล้ว ทำไมจะต้องเตือนกันอีก นี่คือเราหลงผิดไป มันโตรจริงนั่น คนเรามันโตรทางร่างกาย แต่ว่าจิตใจอาจจะไม่เติบโตก็ได้ อายุ ๒๐ ปีแล้ว เป็นผู้ใหญ่ตามกฎหมาย เรียกว่าบรรลุนิติภาวะ แต่ว่าจิตใจอาจยังไม่เติบโตก็ได้ ยังเป็นเด็ก omnimoyu ก็ได้ ยังไม่รู้จักคิด ยังไม่รู้จักร่องในปัญหาต่างๆ แล้วอาจยังจะไม่คิดอะไรก้าวหน้า ก็ได้ มืออยู่ถ่มไป ที่เป็นลูกหลานของครอบครัวต่างๆ

ก้าวเดินใน.....

๑๒

โตแล้วยังทำมาหากินไม่เป็น ยังไม่คิดทำงานทำการ ยังขอ
ลูกค้าคุณแม่ใช้ คุณแม่ก็เป็นน้ำบ่อทราย ให้ลูกตักไม่รู้จัก
หมดจักรสิน ลูกก็เล่นนึกว่าก็ยังมีกินมีใช้อยู่จะไปขวนข่วย
อะไร ก็เลยไม่ทำงานทำการ เพราะได้จากคุณแม่ใช้อยู่
อย่างนี้มันก็แย่ ชีวิตไม่ก้าวหน้า เพราะเขาก็คิดว่าเขายังเป็น
เด็กอยู่ ยังต้องให้คุณพ่อคุณแม่เลี้ยง ยังขาดอย่างเดียวบ้าง
ไม่ได้ป้อนข้าวให้มันกินเท่านั้นแหล่ะ ยังหยิบข้าวกินเองได้ ถ้า
ถึงขนาดต้องป้อนข้าวแล้ว ก็ควรจะทำเปลห่มให้มันนอน
ลักษันด้วย อย่างนี้มันก็ไม่ไหว ชีวิตไปไม่รอด นั่นแหล่ะเข้า
เรียกว่า โตแต่กาย ใจไม่เติบโต

เมื่อใจยังไม่เติบโต ก็ต้องพึ่งพูด ต้องแนะนำอะไร กันไป
ตามเรื่องตามราوا หาเรื่องพูดให้เข้าเกิดความสำนึก รู้สึก
ผิดชอบชั่วดี ในแบบมุ่งต่างๆ เพื่อเข้าจะได้รู้สึกตัวขึ้นมาว่า
“เราเกิดมาทำไม? เราเมื่อชีวิตอยู่เพื่ออะไร? สิ่งที่ดีที่สุด
ที่เราควรประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันคืออะไร? และ
เราได้กระทำสิ่งนั้นอยู่หรือเปล่า?” อันนี้เขาก็จะได้เกิดความ
คิดขึ้นมา แล้วจะได้ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งทั้งหลาย อันจะเป็น^๑
ประโยชน์แก่ตนต่อไป

เรื่องนี้ต้องเตือน อย่างนึกว่าโตแล้วไม่ต้องเตือน ไม่
ได้ เพราะว่าโตแต่กาย ใจยังไม่โต เรายังต้องค่อยเตือน ค่อย
แนะนำ ค่อยบอกอยู่ตลอดเวลา

ปัญญาบันทึกขุ.....

ท่านผู้ใหญ่บางคนท่านชอบเตือนคน ใครเข้าใกล้ ไม่ว่าจะเป็นคนหนุ่ม เป็นคนสาว ผู้เฒ่า ซึ่งวัยต่างกว่าท่าน ท่านก็เตือนกับอกในเรื่องต่างๆ ว่าไม่ควรหรือควรจะทำอย่างนั้น อย่างนี้ เพราะท่านเป็นผู้มีประสบการณ์ในชีวิตมาอย่างถาวรไปบวกกับว่าจะทำอะไร ท่านก็มักบอกว่ามันต้องอย่างนั้น มันต้องอย่างนี้ ท่านต้องซึ่งแนะนำให้เข้า จะบัวชลูก จะทำงานศพ จะแต่งงาน จะไปไหน ท่านก็มีเรื่องเตือนทั้งนั้น เป็นผู้มีปกติซึ่งแนะนำอยู่ตลอดเวลา คนใดที่มีปกติซึ่งแนะนำอย่างนี้ แหลก เรียกว่าเป็นคนดี มีชีวิตก้าวหน้า

เราจึงต้องสอนต้องเตือนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ที่อาจจะผิดพลาดอาจจะเสียหาย โดยเฉพาะผู้หลักผู้ใหญ่นั้น ต้องค่อยเพ่งมองคนที่อยู่กับเราว่า เขายังผิดอะไรจะพลาดอะไร มีอะไรครอบครองมีอะไรควรกล่าวเตือน เตือนไว้ก่อนเป็นการดี

พระพุทธเจ้าของเราท่านก็ทำอย่างนั้น เรียกว่า โอวาหอนุศาสน์ โอวาห คือการสอนธรรมดा อันुศาสน์ ก็คือการเตือนล่วงหน้า ว่ามันจะมีอะไรเกิดขึ้นในชีวิต ให้ระมัดระวัง ไม่ประมาทในเรื่องนั้นๆ ทำทุกวัน ทุกเย็น พระสูตรจะมาประชุมกันก็ต้องสอนทุกเย็น ชาวบ้านมาประชุมกันก็ต้องกล่าวสอนกล่าวเตือนทุกวัน คนเข้าใกล้ก็ได้กำไรทางด้านจิตใจ อันเรียกว่า “กำไรเป็นกุศล”

กำไรด้านใน.....

๑๕

กำไรที่เป็นกุศลนั้นทำให้เรารадขึ้น ทำให้เรารู้ในเรื่องอะไรต่างๆ ดีขึ้น จึงเป็นกำไรอีกประเภทหนึ่งที่ต้องแสวงหา ญาติโยมมาวัดนี้ก็อย่างนั้นแหล่ มาหากำไรที่เป็นกุศล กำไรที่เกิดขึ้นจากการฟัง กำไรที่เกิดจากการอ่านหนังสือที่รับไปบ้าน กำไรที่ได้มองเห็นสิ่งทึ้งหลายรอบๆ ตัว เรา ว่ามันคืออะไร มันเป็นมาอย่างไร ไปอย่างไร มีอะไรเป็นครูเราได้บ้าง ให้รู้ทั้งฝ่ายดีฝ่ายเสีย ฝ่ายบุญฝ่ายบาป ฝ่ายกุศลและเป็นฝ่ายอกุศล เราได้รู้ได้ยิน มาวัดบ่อยๆ ก็ได้กำไรมากขึ้น มาทุกวันอาทิตย์ก็ได้กำไรเพิ่มขึ้น ถ้าผ่านไปสัก ๒-๓ อาทิตย์กำไรก็หายไป แล้วมาอีกทีก็อาจจะสูญทั้งทุนด้วย เพราะไปทำอะไร สิ่งใด แต่ถ้ามาอยู่สม่ำเสมอ ก็เรียกว่าได้รับคำเตือนสมำเสมอ

ทุกศาสนามีคำเตือนเช่นเดียวกัน คือ ให้ศาสนาในศาสนานั้นๆ ได้มาสู่ศาสนาสถาน เช่น ไปมัสยิด ไปโบสถ์ ไปวัดไปว่า ก็เพื่ออะไร เพื่อจะได้รับคำเตือนจากพระ ได้รับคำเตือนจากผู้สอนศาสนา จะได้ไม่เกิดความประมาท ไม่หลงผิดไปในเรื่องอะไรต่างๆ แล้วความเสียหายก็จะไม่เกิดขึ้น

ญาติโยมที่มาวัดทุกวันอาทิตย์ๆ นี่ คงจะเห็นอยู่แล้ว เห็นผลว่า อ้อ..มันดี เรามาแล้วดี อย่างน้อยก็ได้ความสงบใจ ในขณะนั้นฟัง เพราะขณะฟังปางปางกระรรมนั้น บางไม่เกิด อ่านหนังสือธรรมะอยู่นั้นบำบัดไม่เกิด เราเจริญภารนา

อยู่ บำเพ็ญกิจไม่เกิด นี่มันก็ได้อยู่แล้ว ได้อยู่ในตัวแล้ว และก็ยังได้รู้อะไรอีกหลายอย่างหลายประการ ล้วนแต่เป็นกำไร ในทางจิตใจของเราทั้งนั้น เราจึงได้มากันเป็นประจำกันอยู่ แล้ว บางทีก็ชวนเพื่อนฝูงมิตรสหายที่ยังไม่เคยมาให้มาด้วย มารับแจกรสสิ่งที่เป็นกำไรทางจิตใจกลับไปบ้าน เพื่อเอาไปใช้ในชีวิตรประจำวันต่อไป

กำไรอย่างนี้เป็น “กำไรด้านใน” เป็นกำไรที่มีคุณค่า เป็นกำไรที่ใจผู้ร้ายปล้นไม่ได้ จึงเอ้าไปก็ไม่ได้ ใจมันปล้น เอาแต่เงินทองวัตถุสิ่งของเท่านั้น แต่จะปล้นคุณธรรมของ ใจคนน้ำใจไม่ได้ เอาไปไม่ได้ เพราะไม่มีจิตใจที่จะรับสิ่งเหล่านั้น จะนั้นเราจึงไม่ถูกปล้นของภายใน เว้นไว้แต่เราจะปล้น ตัวเราเอง ด้วยการคิดผิด พูดผิด ทำผิด ไปในสถานที่ผิด ก็เหมือนกับเราปล้นตัวเราเอง เรา ก็จะสูญเสียกำไรด้านนั้นไป แต่ถ้าเราไม่เหลือ ไม่ประมาณ สิ่งนั้นก็จะคงอยู่กับเรา ตลอดไป กำไรอย่างนี้จึงเป็นเรื่องดีมีประโยชน์

คนบางคนต้องการกำไรที่เป็นกุศลนี้ เดินทางไป ไกลๆ เพื่อจะไปเอากำไรที่เป็นกุศล ในสมัยโบราณก็มีเรื่อง เล่าไว้หลายเรื่อง รู้ข่าวว่าพระพุทธเจ้าอยู่ที่โน่น ไกลมาก เดินทางตั้งหลายวัน อุตสาห์ไปเพื่อจะได้ไปฟังธรรมจาก พระพุทธเจ้า ขอให้ได้ฟังสักนิดหน่อยก็ยังดี เดินทางเหนื่อย เมื่อยเมื่อยล้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พอกไปถึงก็ขอร้องทันที

.....กำไรด้านใน.....

บอกว่าข้าพระองค์เดินมาไกล มาด้วยความประஸค์จะฟังธรรม ขอให้พระองค์พูดธรรมะให้ฟัง พระพุทธเจ้าบอกว่า rog'on rog'on ยังไม่พูดให้ฟัง เขา กิจวัณอยู่อย่างนั้น พระองค์ก็ยังไม่พูดให้ฟัง ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น น่าจะให้ให้เขารู้สึกอย่างนี้ แต่ธรรมะนี้มันไม่ใช้อาหาร หรือน้ำ หรืออะไรที่เป็นวัตถุ แต่อาหารหรือน้ำนี้ก็ไม่ได้นะ คนกำลังกระหายน้ำให้กินนำไม่ได้ กำลังหิวข้าว เอาข้าวมาให้กินไม่ได้ ก็ให้นิดหน่อยๆ ให้กินมากไม่ได้ เช่นว่ากำลังกระหายน้ำร้อนมาเลย มาถึงกินจนเป็นลมไปเลย เขารู้กว่า่น้ำมัน กินเรา เป็นลมaculaขันน้ำไปเลย

คนโบราณเขามีห้ามล้อ ใครเดินทางไกลๆ มาขอน้ำนี้ เขารู้ว่าไม่บางอะไรบ้างใส่ลงไปในขัน เวลาพอดีมันมาขวาง ต้องหยุดกันไว้หน่อย เป้มันออกไป พอดีมันเข้ามาอีก เป้มันออกไปอีก มันยังอยู่ในตัว วิธีการของเขานะไม่ให้คนกำลังกระหายน้ำ ดีมาน้ำมากเกินไป จะถูกน้ำตีsslipไปได้ เขารู้ว่าให้เต็ดไปจากที่มุงหลังคาใส่ลงไปสมัยเด็กๆ เคยได้รับคำสอนอย่างนั้น ไอ้ใบจากมันมีขี้ผุ้นยะอะใส่ลงไปมันก็ไม่ติด แต่คนบ้านนอกเขาไม่ถือ เขายินกันทั้งนั้น ไม่มีอะไร แต่มาเนีกคูแล้วมันไม่สะอาด ถ้าเรามีดอกมะลิอะไรๆ ใส่ลงไปสักกำหนดนึงในขัน พอกินเข้าไปดอกมะลิ

มากว่าง กินดอกมะลิ มากว่าง มันก็ห้ามไปในตัว กินช้าๆ ปลอดภัย ข้าวก็เหมือนกัน คนกำลังพิวไม่ได้กินมาตั้งหลายวันแล้ว มาถึงยกให้สักขามเถอะ เดียวก็กิน ข้าวก็ตีล้มเป็นลมไปเลย กินมาก กินจนแคร่นติดคอ กลืนไม่ลง เพราะว่า ไม่ได้เคี้ยว รับกลืนรับกลืน ตายเหมือนกัน ไม่ได้ นี่เรื่องวัตถุ

ในเรื่องธรรมะก็เหมือนกัน พระองค์เมื่อถูกเข้าข้อร้องให้แสดงธรรม พระองค์ไม่แสดง ทำไมจึงไม่แสดง เพราะว่าจิตยังฟุ่มชานอยู่ ยังไม่สงบ ร่างกายก็ยังเหนื่อย หนึ่อย ให้นั่งพักเสียก่อน ให้นั่งพักให้สบาย ให้เย็นกายแล้ว ก็เย็นใจแล้วจึงจะฟังธรรมกันรู้เรื่อง พระองค์จึงไม่พูดในเวลานั้น แต่ให้เข้าเดินตามไปข้างๆ พระองค์ก็เดินช้าๆ เขาก็เดินตามไป ไม่พูดอะไรทั้งนั้น ให้เดินตามไปอย่างนั้นแหล

ความจริงก็แสดงอยู่ในตัวแล้ว แสดงไม่ผิด แต่ว่าแสดงอาการให้ดู อาการที่แสดงออกนั้นคือความสุขทางใจ ความอิ่มเอิบในพระพักตร์ กิริยาท่าทางที่สงบเรียบร้อยนั้นก็คือธรรมะแล้วละ เป็นการแสดงอยู่ด้วยการกระทำไม่แสดงด้วยคำพูด เพราะแสดงด้วยคำพูดยังไม่ได้ เดินไปๆ กีบใต้ตันไม่ใหญ่ ร่มดีก็นั่งลง นั่งแล้วก็ยังไม่พุดก่อน นั่งให้สบายให้สงบ แล้วค่อยพูดໄต่ถ้ามอะไรเล็กๆ น้อยๆ แล้วค่อยพูดรรรมะให้ฟัง คนนั้นจึงได้รับประโยชน์จากการอ่านนี้สำคัญอยู่เหมือนกัน เรียกว่าดูกาลเทศะที่ควรจะให้

ก้าวเดินใน.....

๑๙

ทั้งๆ ที่เป็นของเป็นประโยชน์ทางจิตใจ ก็ต้องพิจารณา ก่อน
สมัยก่อน ก็เป็นอย่างนั้น

สมัยนี้เหมือนกัน เราจะพูดอะไรให้ครอฟก็ต้องนั่ง
พักกัน ก่อน ค่อยพูดค่อยจา หรือว่าคนบางคนเป็นพีนเป็น
ไฟมา โกรธใครก็ไม่รู้ แล้วก็มาถึงไม่ทำอะไร พ่นอย่างเดียว
พ่นด้วยความโกรธเท่านั้นแหล่ะ ปล่อยให้พ่นก่อน นั่งเฉยๆ
เรา弄ฟังให้เข้าพ่น ให้พ่นจนหมดฤทธิ์ พอหมดฤทธิ์แล้วก็นั่ง
นิ่ง ให้นั่งพักเสียก่อนแล้วจึงค่อยพูดค่อยจา กัน จึงรู้เรื่อง ถ้า
เราพูดในขณะที่อารมณ์ร้อนอย่างนั้นมันไม่เข้าไปในใจ มัน
ตืออกหมด รับไม่ได้ จิตใจฟุ้งซ่าน จึงต้องให้สงบใจ

เรื่องก้าวทางจิตใจนั้น ต้องรับด้วยอาการสงบ
แล้วก็ใจพร้อมที่จะรับ คล้ายดอกบัวที่จะบานในตอนเช้ารับ
แสงอาทิตย์ ถ้ายังไม่บาน ส่องลงไปก็ไม่ได้เรื่องอะไร ต้อง
ให้เข้าบานก่อน พร้อมที่จะรับ แล้วก็พูดให้ฟัง คนนั้นฟังแล้ว
เกิดความรู้ความเข้าใจ เอาไปปฏิบัติก็ได้ผลจากการปฏิบัติ
ยังไงมีอยู่ในสมัยก่อน พระพุทธเจ้าท่านทรงกระทำอย่างนั้น
แก่บุคคลที่มีความต้องการในด้านก้าวทางจิตใจ

สมัยนี้ ถ้าพูดกันไปแล้ว คนเราต้องการมากกว่าใน
สมัยก่อน เพราะสภาพวุ่นวายสับสนแห่งสังคม ปัญหามีน
มาก มีแต่ความร้อนความวุ่นวายด้วยประการต่างๆ ทุกหน
ทุกแห่งเหมือนๆ กัน ไปที่ไหนก็พบคนประเภทอย่างนั้น

ประเภทที่เรียกว่ามีปัญหาแล้วก็อยากจะแก้ปัญหา อยากรู้ว่าจะทำอย่างไร แต่ว่าเรายังขาดบุคลากรประเภท คือ ขาดคนที่จะไปช่วยทำให้เย็น ทำให้สว่าง ทำให้เกิดความสงบขึ้นมา มันยังไม่พอ เวลาไหนคุณมันไม่พอ

เมื่อวันคุกร์นี้อาทิตย์เดินทางไปสุราษฎร์ธานี ไปเพื่อ
แจกร的笑容ให้แก่ประชาชนชาวบ้าน เวลาไปถึงลงรถไฟแล้ว
พระนัดไว้ว่าจะมารับที่สถานี รถไปถึงตีห้าครึ่ง ลงรถก็เดิน
ทั่วชานชาลา ไม่เห็นรถไม่เห็นพรมารับ เอ๊ะ..ถ้าจะไม่ได้
ความแล้ว ก็เลยเข้าไปในสถานี เข้าไปห้องนายสถานี นาย
สถานีแกก็ดี พอเห็นพระเข้าไปก็ยกมือไหว้ นิมนต์ให้นั่งแล้ว
ก็ถามว่า สวัสดีแล้ว ฉันอะไรได้บ้าง บอกว่าฉันนิดๆ หน่อยๆ
เอาน้ำชาสักถ้วย ป่าท่องโกสักอันก็พอแล้ว แต่เขาไม่เรียก
ว่าป่าท่องโกสักเรียกว่า หยีจะโกสัก แกก็เลยให้เด็กไปส่งน้ำชามา
ถ้วยใส่นม ป่าท่องโกสักหนึ่ง ยันสันๆ ไม่ยาน สมัยก่อนยาวยังดี
คีบ เดียวเนี้เหลือนิดเดียว คุ้หนึ่งนิดเดียว เอามาถึงก็จัน

ฉันเสร็จแล้วก็นึกว่า เอ..ไม่ได้การแล้ว บ้านนี้ยังไม่มา
ต้องสืบสานรากเรื่องหน่อย ฝากระเป่าเล็กๆ ไว้ที่สถานี
บอกว่าอาทิตย์จะไปเดินดูตลาดหน่อย คือจะไปโทรศพที่ถ้ำ
พระในเมืองว่าเขามีงานกันจริงรึเปล่า เพราะว่าเขามานิมนต์
ไว้ตั้ง ๗ เดือนแล้ว นิมนต์แล้วก็หายไปไม่ได้ส่งข่าวส่งคราว
อาทิตย์จดไว้ ก็ต้องไปตามที่จดไว้ แต่ทางโน้นไม่ได้ติดต่อกัน

ก้าวเดินใน.....

๒๐

อีก ก็เล่าย่าว่าเอ็..อาจจะเลิกไปเสียแล้วก็ได้ จึงไม่มารับ ก็เลยไปถึงร้านนั้น เด็กหนุ่มนั่งขายของหน้าร้านยังมีให้ พอเห็นขายมีให้รักก็เลยเข้าไป เออ..ร้านເຮອມໃຫຍ່ທີ່ໃໝ່ ...ມີຄວບ.. ແລ້ວມີສຸດຮາຍຂຶ້ວໂທຣສັພທີ່ໃໝ່ ...ມີຄວບ... ເວຼ..ຂອໜ່ອຍ ກີ່ຄັນດູວ່າວັດໄຕຮອ້ມມາຮາມນີ້ເບື້ອງວ່ອໄຮ ກີ່ເລີຍໂທຣໄປຫາເຈົກນະຈັງຫວັດ ບອກວ່າຜົມປັນຍານທະມາຍູທີ່ສັກນິເວລານີ້ ເຂັນມິນຕີ ໄປເຖິງນີ້ທີ່ຄີຣັງຈຸນິຄມ ປານທຳບຸນຍາຍຸທ່ານພຣະຄຽງເພື່ອນກັນ ເຂາທໍາເປົ່າຄວບ ອ້ອ..ທຳທໍາ ອ້າວແລ້ວໃຕ້ເທົ່າໄມ້ໄປຮີ ...ຕິດອຸຮະອິນ ໄປໄມ້ໄດ້... ແລ້ວເຂາໄມ້ມາຮັບຜົມຈະໄປຢ່າງໄຮ ...ເຂົ້ວ..ໄປຮັດໄຟກີ ໄດ້... ຮົມນັກອົກແລ້ວຕັ້ງແຕ່ເຂົ້ານະ ...ຍັງມີອີກ ສາຍມີອີກຂບວນ ຂບວນນັກລັບມາກີໄປອີກ ຮອໄປແລ້ວກັນ...

ເລຍນັ້ນຄຸຍອຣມະກັບເຈົ້ານັ້ນ ດັນທັນກັບເຈົ້ານັ້ນ ດັນທັນກັບເຈົ້ານັ້ນ ພອນັ້ນປະເທົ່າວ່າເຂາຫັນສື່ອມາເລີ່ມໜຶ່ງແລ້ວພູດວ່າ“ຜົມອູ່ທີ່ນີ້ອ່ານຫັນສື່ອທ່ານພຸຖອທາສນາກ ແຕ່ຮ່າຍນີ້ເຂາດ່າທ່ານເຈົກຸນທັນເລີ່ມເລຍຫລວງພ່ອອ່ານແລ້ວຍັງຄວບ” ບອກວ່າ“ຈັນໄມ້ອ່ານ ອ່ານກີໄມ້ໃຫ້ກາງພື້ນຖານໆເລຍໄມ້ອ່ານ ດູ້ທັນກັບກົງຮູ້ແລ້ວວ່າໄມ້ໄດ້ເຂີຍນັ້ນດ້ວຍອຣມະເຂີຍນັ້ນດ້ວຍອຣມະ ເກົກລັສເຂົ້າໄສ ເປັນຂອງນັກອົກອຣມເຂາເຂີຍນັ້ນ ໂດ້ທ່ານພຸຖອທາສເຮືອງຈິຕວ່າງ ແລ້ວກີເຂີຍນອຍ່າງນັ້ນໄມ້ມີໃນຄຳສອນ ເຂີຍໄປຕາມເຮືອງອຣມະຂອງແກ” ເບົກ້າຄາມວ່າ“ມັນຈິງໂຮືອເປົ່າຄວບທີ່ເບົາວ່ານີ້” ບອກວ່າ“ຈັນຈະບອກວ່າຈິງກີໄມ້ໄດ້ວ່າໄມ້ຈິງກີໄມ້ໄດ້ ເຮືອຕ້ອງອ່ານເອງ ອ່ານທັນ ແ ຜ່າຍ ເອມາ

เปรียบเทียบกัน ว่าอันไหนมีหลักอันไหนไม่มีหลัก ต้องพิจารณาด้วยปัญญา ถ้าฉันบอกก็อาจจะเข้าข้างท่านเจ้าคุณก็ได้ เพราะว่าร่วมงานร่วมการกันอยู่ เออฟังแล้วก็จะบอกว่าเอ้อ..ท่านปัญญามั่นก็พากท่านเจ้าคุณนั้นแหละ เพราะอย่างนั้นมันจะบอกว่าเจ้าคุณถูกหมอดกไม่ได้ เออคิดเอาเองก็แล้วกัน”

เราอย่าไปบังคับเขา ให้เขากิดเอาเอง เขาบอกว่า..“ผมคิดแล้วว่าเจ้าคุณนี้ถูกนะ ใจนักเขียนโต็นมันไม่ได้ความ เพราะว่ากิเลสมันมีตั้งแต่น้ำแรกจนหน้าสุดท้าย ผมเอามาวางไว้อย่างนั้นแหละ ผมไม่ได้อ่านหรอก ซื้อมาเสียดาย สถาบันคืออยู่เหมือนกัน” เลยบอกว่า “ที่หลังจะซื้ออะไร มันต้องดูให้ตลอดอย่าไปซื้อบ่ายๆ เล่มหนึ่งตั้ง ๑๐ บาท” คุยกันพอสมควรก็มาลิ้ณี พบทึกยกมือไหว้ เอ้อ.. ผมมารับหลวงพ่อ อ้าว..ทำไมมาสาย รถมันไม่ปกติ ว่างั้น เลยก็มา ..มากีคน.. พระมาด้วย ..แล้วพระไปไหน.. ไปที่วัด จะไปสืบว่าท่านเจ้าคุณไปที่โน่นหรือเปล่า เปล่า..ลั้นอยู่นี่ นั่นอยู่..ตรรร้านนั้น...ร้านแมวคำ เธอไปตามพระมา... เลยขึ้นรถไปกัน

ไปถึงนี่คนมากแล้ว มาນั่งกันอยู่เต็มบริเวณ ไปถึงเขานินมันต์ให้ฉันอาหารก่อน บอกว่าไม่ต้องรอ ก..ฉันแล้วฉันเสร็จแล้วเมื่อตอนเช้า ไม่ได้ฉันมากอะไร ฉันนิดหน่อย..เขาว่าถ้าบ้านเทศน์ได้เลย คนพร้อมแล้ว ๙ โมงครึ่ง เทศน์จะถึง๑๑ โมง ๑๐ นาที คนที่มาฟังนั้นเบิก์นั่งฟังเรียบร้อยดี

ก้าวต่อไป

๒๒

เสร็จแล้วก็มีผู้ชายคนหนึ่งขับรถมาส่งตอนบ่าย แกะอกว่า ผมน้ำฟังหลวงพ่อข้างในพอสมควรแล้วผมลูกเข็นน่ะ หลวงพ่อคงเห็น ที่ลูกเข็นน่ะไม่ใช่เรื่องอะไร อยากจะไปดูคนข้างนอกว่าฟังจริงหรือเปล่า หรือนั่งคุยกัน หรือทำเรื่องอื่น บอกว่า่านี่ใจ เข้าฟังจริงๆ เข้าหัวเราะตอนที่น่าขับขันที่หลวงพ่อพูด เขาก็หัวเราะ แล้วก็ฟังกัน ไม่ได้ละเลยเพิกเฉย ตั้งใจฟังดี ฟังแล้วพอเทคโนโลยีบแล้ว ผມถามว่าเป็นยังไง เขabolอกว่าเทคโนโลยีย่างนี้มันก็ค่อยน่าฟังสักหน่อย ก็ว่าอย่างนั้น คือมันฟังได้ แล้วเขาก็บอกว่านี่แหล่ครับ ที่นี่ไม่ค่อยมีความเทคโนโลยีเมื่อันกันน่ะ พระมาเทคโนโลยี แต่คนไม่ค่อยฟัง ฟังแล้วไม่ค่อยรู้เรื่อง ไม่เข้าใจ เขามาไม่มาฟัง หลวงพ่อจะมีโอกาส sama อีกสักครั้งสองครั้งได้ใหม่

บอกว่ามันก็ได้ ถ้าว่างก็มาได้ ตอนที่ลึกเข้าไปอีก ในป่าเข้าไปอีกหน่อย คนจะได้ฟังบ้าง ถ้าฟังสักสามสี่ครั้งในปีหนึ่งแล้วมันจะติดขึ้นนะ ได้ล้างกันเสียบ้าง จะติดขึ้น ปกติไม่ค่อยได้ล้างกันเลย ไม่ได้อบ�้ำธรรมะ อาบแต่น้ำในคลองพุ่มดาวนี่ไม่ไหวแล้ว อันนี้แสดงให้เห็นว่า คนต้องการกำไรด้านนี้ แต่ว่าไม่มีคนไปให้ หรือให้แต่ไม่เหมาะสมกับผู้รับ ก็ยังไม่เกิดคุณค่าทางจิตใจ จึงต้องแสวงหาคนที่จะไปให้ ส่วนคนรับไม่ต้องพร้อมอยู่แล้ว ถ้าเราไปให้ให้เหมาะสมแล้วมันก็ได้เรื่องได้ราوا ทำอย่างนี้ก็เรียกว่า แจกสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่เขา ให้เข้าได้รู้ได้เข้าใจ ในสิ่งควรรู้ควรเข้าใจ

ชาวบ้านทั่วๆ ไปนั้น ทำอะไรผิดกันอยู่ เพราะไม่มีคนสอนไม่มีคนเตือนจึงได้ทำผิด ถ้าเราไปสอนไปเตือนให้รู้ให้เข้าใจแล้ว เขายังไม่ต้อหรอง เพราะอะไร เพราะคนทั้งหลายอยากรักกันทั้งนั้น อยากรักดีอย่างจะเจริญ อยากจะได้บุญได้กุศลทั้งนั้น แต่ที่เขาราทำไปเพราะเขามิรู้ว่าสิ่งนั้นมันไม่ใช่บุญไม่ใช่กุศล ยกตัวอย่างง่ายๆ เวลาทำศพนี่ เขายังเล่นการพนันกันบ้าง เลี้ยงเหล้ากันบ้าง บางแห่งขนาดหนักแล้วร่วงกันในงานศพ เลี้ยงเหมือนจะมีงานสนุกกันอย่างนั้น

นีงานศพก็ทำอย่างนั้น เพราะเขานึกว่าเป็นการแสดงความกตัญญูต่อคุณแม่คุณพ่อที่ตายไป แล้วบางคนก็บอกว่าทำให้มันเต็มที่ เพราะแม่คนเดียว แต่ว่าเต็มที่ในเรื่องอะไรก็ไม่รู้ เรื่อง Baba หรือเรื่องบุญก็ไม่รู้ไม่เข้าใจ เห็นเขารากันก็ตามกันมา ไม่มีใครไปบอกว่ามันไม่ถูก ทำอย่างนั้นไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย ไม่เป็นสัตถุศาสตร์ของพระพุทธเจ้า เขามิรู้ เขายังทำไปตามเรื่องของเขานะ

แต่ถ้ามีใครไปสะกิดบอกว่า..นี่นะไอ้ที่เราทำอยู่นี่มันไม่ได้เรื่องนะ มันไม่เป็นบุญไม่เป็นกุศลนะ แล้วเราจะกรวดน้ำ แผ่ไปได้อย่างไร ไอ้ในตัวมันไม่มีสักหน่อย แล้วจะไปกรวดอะไรให้เข้า พ่อแม่มารับก็เก้อไปเท่านั้นเอง.. พูดไปอย่างนั้น ก็เกิดงงบันชั้นมา ไอ้ที่ทำๆ มาแล้ว มันไม่ได้เรื่อง แล้วทำไมไม่มีใครบอกล่ะ ไม่ให้รู้ในเรื่องอย่างนี้ เอาละที่นี่จะไป

กำาไรด้านใน.....

๑๒๕

เล่นงานพระเจ้าถินเข้าแล้วละทีนี้ นี่มันก็ยุ่งเหมือนกันนะ พอยไปเทศน์แล้ว พระเจ้าถินบอก..ไม่ให้..เจ้าคุณมาเทศน์แล้วทำให้ ผມเสียผู้เสียคน.. ว่าอย่างนั้น คือชาวบ้านเขาไปต่อว่า ว่าทำไม่ ไม่บอกบ้างล่ะ ที่ทำมาทำไม่ไม่บอก

พระท่านไม่กล้า เกรงใจคนเหล่านั้น เพราะบางคน มันมีอิทธิพลเสียด้วยนา นักลงหัวไม้ม เวลาทำงานศพมันทำ ช้ำทุกอย่างนะ แต่มันนิກว่าไดบุญ ภูมิใจว่าแหน..ทำงาน ศพคุณแม่ครัวนี้ เต็มที่เลย ทำเต็มที่เลย ตามว่ามีอะไรบ้าง ..มีนั่นนี่.. คุยกันเลย owardวิเศษขึ้นมาแล้วนะ ทั้งๆ ที่ไม่ วิเศษอะไรเลย ที่นี้ถ้าคุยกอย่างนั้น บอกว่าแหน..ทำอย่างนี้ นะหรือที่เรียกว่าตอบแทนบุญคุณนะ พอยุดให้ฟังแล้วแก ลดใจ เคยมีนะ..ลดใจเลย บอกว่าแหน..เสียเงินเสียทอง ไปเยอะยะะ ที่บ้านนั้นก็มีพระเล่าให้ฟัง มีอะไร..แม่ตายแล้ว ก็จะดับัญชีใส่ขันไว้ พวgnักการพนัน ๒-๓ คนมันแพ้ มาถึงก็ ขยั่นเอาในขันนั้น เอาไปเล่นต่อ มากขยั่นเอาไปเลย ไม่บอก ไม่กล่าวไม่บอกว่าหยิบว่ายืม แต่ว่าขยั่นเอาไปเลย กำเอ่า ไปเลย เอาไป..ใบเขียวใบเหลืองก็ตามใจภูมิลงไปเลย พอยเสร็จงานแล้ว เจ้าภาพบ่นกับเพื่อนผู้งูมิตรสหายว่า “กูทำ บุญครัวนี้ ไม่ได้เป็นบุญเป็นกุศลอะไรเลย..ไม่ได้เรื่อง ไอ พวgnี้มันมาช่วยจริง แต่มันเอาคืนไปหมด ไม่มีอะไรเหลือ

นับถือเหลือเท่าไหร่ ถ้ายังให้หมด ถ้ายังดีให้หมด อย่า
เอาไปบ้าน เงินพอกนี้” แล้วก็ยังไม่ได้เเพศพแม่ เก็บไว้ บอก
ว่าเวลาเเพนีต้องทำใหม่ ต้องทำให้เป็นบุญเป็นกุศลสักหน่อย
พระท่านบอกให้ฟัง แล้วก็บอกกว่า ถ้าเขายจะทำศพนี้ต้อง^๑
นิมนต์หลวงพ่อมาเทศน์สักที เทคน์ให้มันดังไปสักทีในบ้านนี้
ว่าไอ้ทำอย่างนี้มันเป็นอย่างไร เอลาะ..เตรียมไว้ บอกเนินฯ
นะ จะมากันสักที ผ่าเบรี้ยงสักทีตรงนี้ มันมีดมานานแล้ว
fonไม่ตกลมานานแล้วเอาสักที ว่าอย่างนั้น

นี่มันเป็นอย่างนี้ คนเขายากรู้ อยากได้อยากดี แต่ว่าไม่มีใครบอก เขาก็เลยทำตามประสิสประสาที่เขากำกันมา นี่คือความเสียหายที่เกิดขึ้นอยู่ในที่ทั่วๆ ไป จึงเป็นความจำเป็นแล้วที่จะต้องช่วยกัน ให้สิ่งถูกต้องแพร่หลายออกไป

เขาก็ฟังวิทยุเหมือนกันคนแغانนั้น ได้ยินเหมือนกันโดยเฉพาะวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ วันอาทิตย์แรกของเดือน ถูติโภมนบอกว่า เคยฟัง วันอาทิตย์แรกนี่ฟังทุกครั้งนะ วันอาทิตย์ที่ ๓ ของท่านพุทธทาสกีฟัง ส่วนอาทิตย์อื่นๆ ฟังบ้างไม่ได้ฟังบ้าง แต่ ๒ อาทิตย์นี้หมายไว้ไม่พลาด เข้าฟังอยู่ แล้วก็เข้าใจในเรื่องอะไรต่างๆ ที่ควรทำและไม่ควรทำ เข้าเข้าใจด้วยอาศัยวิทยุสื่อสารนี้ แต่วิทยุสื่อสารของเรานี้ยังเป็นประโยชน์น้อยไป ควรจะให้มากกว่านั้น คนจะได้เข้าใจอะไรถูกต้องขึ้น

ก้าวเดินใน.....

เวลาไปไหนๆ แล้วก็สังเกตดูสภาพความเป็นอยู่ของพุทธบริษัททุกคนทุกแห่งแล้ว มองเห็นว่า yāng มีงานอีกมาก ที่จะต้องทำกับคนเหล่านั้น yāng จะต้องสอนกันอีกมาก สอนกันจนหมดหายใจก็ยังไม่หมดงาน เพราะว่ามันมาก ไม่ทั่วถึง ที่จะต้องแก้ ต้องปรับปรุง ต้องส่งเสริมอะไรให้ดีขึ้น yāng อีกมากมายก่ายกองซึ่งจะต้องทำแก่คนเหล่านั้น

แต่ว่า yāng ขาดปัจจัยสำคัญ คือคน เรื่องอื่นๆ ไม่กลัวเรื่องเงินทองนี้ไม่กลัว เพราะว่าถ้าต้องการจะไปทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ประสบดูมตามมันก็ได้แล้ว แต่คนนี้ลำบากนະ ที่จะเอากันที่เข้าใจงาน เสียสละ มีน้ำใจรักเพื่อนมนุษย์ รักพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จริงนั้นยาก ทำซ้ำครั้งซ้ำคราวพอหาได้ ซ้ำแล่น ให้มีเชื่อมโยง ให้ตั้งขึ้นมาสักหน่อย แล้วก็หล่นตืบลงเหมือนจรวดที่จุดขึ้นไปบนฟ้าในงานศพ วิงป្រឹតขึ้นไปแล้ว ขึ้นแล้วก็ลงไปเสีย อย่างนี้พอหาได้ ซ้ำครั้งซ้ำคราว แต่ที่จะให้ตั้งใจทำงานจริงจังมอบชีวิตจิตใจให้แก่งานนั้นยังยาก ท่านเจ้าคุณพุทธทาสท่านเจ้าคุณพุทธทาสบ่ออยฯ ว่า “ผມทำงานมา ๕๐ ปีแล้ว ยังหาคนจริงจัง แท้จริงยากเหลือเกิน” มีจริงซ้ำคราว จริงพักหนึ่งแล้วก็หายไป ไม่อาจริงอาจจัง คือไม่มีฐานทางจิตใจในการที่จะทำงานให้ก้าวหน้า มีความมุ่งหวังเพียงบางสิ่งบางประการ เช่นว่า ทำเพื่อได้ชื่อเสียง ทำเพื่อให้เด่นดัง ญาติ

โญมจะได้รู้จัก แล้วจะได้รับผลประโยชน์อะไร ตามสมควรคิดเพียงขั้นนั้น ไม่ได้ถึงขั้นที่ว่าทำงานเพื่องาน หรือทำงานเพื่อพระพุทธเจ้า เพื่อธรรมะ พระสังฆ อย่างแท้จริง ไอ้ขันนี้ยังหายาก ยังไม่ค่อยเกิดขึ้นในจิตใจคน แล้วเพาะไม่ได้ เสียด้วย เสกไม่ได้ เสกไม่ค่อยได้

ไอ้ที่เขาเสกกันอยู่บ่อยๆ พุทธากิเมก ตั้งกองอะไร พระไปนั่งหลับตาเสกกันอยู่ เสกคนให้เป็นพุทธะยังไม่ไหวเลย แล้วจะไปเสกวัน เสกทองเหลือง เสกดินที่เขางสมไว้เป็นรูปพระพุทธเจ้า ให้เป็นพุทธะมันจะได้อย่างไร คนยังเสกไม่ไหวเลย จะไปเสกวัตถุให้เป็นได้อย่างไร แต่ก็ขยันเสกกันอย่างนั้น เพราะว่าเสกที่ไรก็ได้ทุกที่ กำไรทางวัตถุไม่ใช่กำไรทางจิตใจ เรียกว่า ได้วัตถุย่ำดุก กันไปตามๆ กันนี่วัตถุทั้งนั้น ส่วนเสกให้เป็นพุทธะ คือเสกคนให้เข้าถึงพระพุทธเจ้า เข้าถึงธรรมะ เข้าถึงสังฆะ อย่างแท้จริงนั้นยังยาก ได้เพียงนิดๆ หน่อยๆ ผิวๆ เพินๆ แบบผักชีโดยหน้าพอหาได้ แต่จะเลิกซึ่งลงไปในจิตใจยомнุกอย่างเพื่อพระศาสนาไม่ยังยาก หาไม่ค่อยได้ โลเล เปลี่ยนแปลงไปตามอารมณ์ ตามลิ่งแวดล้อมที่เข้ามาโน้มน้อมจิตใจໄกวไปตามนั้น เมื่อย้อนกับ**ธงปลายเสา** ธงอยู่ปลายเสาโน้น ริเวๆอยู่ตลอดเวลา ไม่ได้เห็นธงปลายเสาหนึ่น จิตใจคนเรา ก็เป็นอย่างนั้น อารมณ์มากกระทบกับไปตามเรื่องตามราوا จึงยังหายากคนประทานี้

ก้าวเดินใน.....

ยังหาอยู่เวลานี้ ยังต้องการ หวังเหลือเกินที่จะให้มีคน เสียสละ ทำจริงในด้านเผยแพร่ธรรมะแก่ประชาชน โดยไม่ หวังผลอะไรตอบแทน นอกจგหหวังผลกำไรที่เป็นกุศล ต้อง การให้คนรู้ให้คนเข้าใจจริงจังเท่านั้น ส่วนผลวัตถุนั้นมันเกิด ตามเรื่องตามรา ไม่ต้องตกใจหรอก มีเงงได้เงง คนเข้าให้ เข้าช่วยการทำงานเอง แต่ว่าอย่าไปหวัง ให้หวังแต่เพียงว่า เขาย กำราทางจิตใจ ให้คนได้รู้ธรรมะเข้าถึงธรรมะ ช่วยกันปฏิบัติ ธรรมะให้มากยิ่งขึ้น อันนั้นจะลำบาก จะต้องช่วยกันเหมือนกัน

ช่วยกันแต่พระก็ไม่ได้ ญาติโยมต้องช่วยด้วย โภมช่วย อย่างไรล่ะ คือว่าเราเห็นพระรูปใดมีความรู้มีความสามารถ ช่วย ยุ ช่วยๆ เชียร์ ให้อยู่ต่อไป ให้รักษาพระศาสนา ให้เป็น กำลังสำคัญของพระพุทธเจ้า ให้เป็นทหารอาสาสมัครของ พระพุทธเจ้า อย่าไปเป็นอาสาสมัครของชาวบ้านเลย ช่วยยุ ช่วยเหล่า ช่วยเชียร์ เรียกว่าเป็นกองเชียร์ พุดให้เห็นความทุกข์ บ่อยๆ ความทุกข์ในบ้าน ความทุกข์ในการงานในอะไร์ต่างๆ

เมื่อคืนนั่งรอดามานีก็ถูกรอบครัวหนึ่งรอดามาด้วยกัน พ่อ บ้านเด็กหนุ่ม ภรรยา คนใช้คนหนึ่ง แม่บ้านนั้นอนพกอยู่ คง จะไม่สบายหรืออะไร แต่เห็นนอนมาก แต่พ่อบ้านนี้วุ่นอยู่กับลูก ๒ คน เดียวลูกคนนั้นจะถ่าย เดียวลูกคนนี้จะกินนม เดียวอุ้ม ลูกคนนั้น เดียววางลูกคนนี้ อาทมา ก็นั่งสังเกตดู อื้อม..พ่อ บ้านคนนี้มีรัก เขายใจใส่ในเรื่องลูกเหลือเกิน ไม่เป็นอันหลับอัน

นอนละ แต่แม่บ้านขึ้นไปนอนแล้ว เข้านอนแล้ว แต่พ่อบ้านยัง
ชลูกอยู่กับลูก ดูๆ ก็นึกในใจว่าอี้ม..นี่เข้าดี

แต่นึกไปอีกแป๊ะหนึ่ง ว่านี่แหล่ะคือความทุกข์ของ
ครอบครัว คนที่ไปเป็นครอบครัวนั้น ไปรับภาระ ໄอัทกข์ของ
เรานี่มันก็พอแล้วนะ แต่ละคนนี้เขารู้กว่ามี ๕

“ภรา ระหว ปัญจักษณ์” โภมสวัสดิ์

“ขันธ์ทั้ง ๕ เป็นภาระหนักเน้อ” หนักอะไร หนัก
ที่จะต้องบริหาร ต้องหาร้ำให้อาบ ต้องหาอาหารให้มันกิน
ต้องหาเครื่องแต่งตัวนานๆ ถุงห่มให้ หาบ้านเรือนให้อยู่อาศัย
หาเพชรนิลจินดา มาประดับตรัตน์มาประดับตรัตน์ มันหนัก
เหลือเกิน ໄอ ๕ นีก็หนักอยู่แล้ว หนักไม่พอไปหามาอีก ๕
เอามาช่วยหนักกัน คือไปแต่งงาน แต่งงานเรียกว่าเพิ่มเข้า
อีก ๕ ช่วยหนักๆ แล้วต่อไปก็ลูกออกมา ๕ เดียวก็ออกมา
อีก ๑ กี ๕ ออกมาอีกหนึ่ง ๑ กี ๕ ครั้งแรกมันมี ๕ กลาย
เป็น ๑๐ ๑๕ ๒๐ ๒๕ ๓๐ เพิ่มหนักขึ้นไป อาทิตยานั่งดู
นีความหนัก ໄอ่านีนับว่าบุญนักหนา ทีไม่ต้องหนักอย่าง
นั้น มันหนักเพียง ๕ ไม่ต้องถึง ๑๐ ถึง ๑๕ ๒๐

สหายใจ มมองแล้วกี สหายใจ ตื่นเช้ากี เอาอีกแล้ว
พ่อบ้านกี ตื่นก่อนนะ จัดแจงเรื่องนั้นเรื่องนี้ เออ..ดีเหลือเกิน
เวลาลงจากรถนีก็นึกว่าชมเขานอนอย เลยบอกว่าแหม..ลั้น
เห็นເອມมาตั้งแต่ตอนเย็นจนตอนเช้า รู้สึกว่าເຂອນนີ້ເປັນພ່ອ

ก้าวเดินใน.....

๓๐

บ้านที่ดีเหลือเกิน ขอให้ดีอย่างนี้ตลอดไปนะเรือนะ แล้วก็ลา กันลงรถที่บางซื่อ กลับวัดเท่านั้นเอง

นี่เป็นภาระที่ต้องเลี้ยงต้องดู เมื่อันเราทั้งหลาย มีลูก ก็ต้องเลี้ยงต้องเอาใจใส่ โอมนีแก่แล้วเลี้ยงมาเท่าไหร่ เลี้ยง ลูกแล้วก็ตามไปเลี้ยงหลาน ถ้ายังแข็งแรงเข้าเอาเหลนมาให้ เลี้ยงอีกนະ ใช้จันตาย ยังใช้ได้ก็ใช้เรื่อยไป ไม่ยอมหยุดยอม ยังงะ

ภาระในชีวิตของคนเรามันก็มีอย่างนั้น แต่ถ้าเราทำ ด้วยใจที่เป็นธรรม มันก็ไม่เป็นทุกข์ ทำเพียงสักแต่ว่าหน้าที่ที่ จะต้องทำ ไม่ทุกข์หรอก แต่ถ้าทำ เพราะไม่รู้จักทำใจแล้วมันก็ เป็นทุกข์ ต้องบ่นเรื่อย เลี้ยงกันไม่รู้จักจบ เลี้ยงลูกแล้วต้อง มาเลี้ยงหลานอีก นี่มันเอาเหลนมาให้เลี้ยงอีก ทุกข์ใจ เลี้ยง ด้วยความวิตกกังวล แต่ถ้าทำได้ก็ทำไปตามหน้าที่ เป็นการทำ งานไปตามหน้าที่ อย่าไปยึดไปถือ อย่ามีกว่าลูกเราหลานเรา นึกแต่เพียงว่า หน้าที่จะต้องช่วยกัน ก็ทำกันไปตามเรื่อง ใจก็ สบายไม่ค่อยเดือดร้อน อันนี้ต้องเอารอบ茫เข้าช่วย

ถ้าเราเอารอบ茫เข้าช่วย ใจก็ค่อยสบาย ไม่กังวลอะไร มากเกินไป

เรื่องนี้ขอฝากให้คิด

สำหรับวันนี้ก็สมควรแก่เวลาแล้ว

ปัญญาบันทึกขุ..

ต่อไปนี้ก็ขอเชิญญาติโยมนั่งลงบ้าง ๕นาที นั่งลงบ้าง
นั่งตัวตรง หลับตา ไม่ยุ่ง หายใจเข้ากำหนดธรี หายใจออก
กำหนดธรี ให้สติมากำหนดอยู่ที่ลมเข้าลมออก ไม่วิ่งไปไหน
ผลอมันไป ก็ดึงกลับมาอยู่ตรงนี้ ๕นาที

ต่อไป ขอเชิญญาติโยมยืนขึ้น สำรวมใจ แผ่เมตตา
ประณานความสุขความเจริญแก่สรรพสัตว์ทั้งหลายทุกทัวหน้า

สัพเพ สัตตา, อะเรรา, อัพยาปชณา, อะนีชา,
สุข อัตตานัป ประิหารัตนตุ.

สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย
ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น.

จะเป็นสุข เป็นสุขถีด
อย่าได้มีเรื่องแก่กันและกันเลย.

จะเป็นสุข เป็นสุขถีด
อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย.

จะเป็นสุข เป็นสุขถีด
อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย.
จะมีความสุขกายสุขใจ
รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นถีด.

มนุษย์ปัจจุบัน อยู่ในชานะที่ต้องการธรรมะมาเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจยิ่งขึ้น เพราะความจริงๆทางวัตถุแห่งยุคปัจจุบันได้ทำให้คนเราเห็นแก่ตัว แล้วเกิดกิเลสตัณหานาประการยิ่งขึ้น ทำให้สังคมมีความเร่าร้อน ราวกะว่าไม่ฟลุ

การทำให้เพื่อนมนุษย์มีธรรมะกันอย่างทั่วถึง นี้เป็นการกระทำที่ถูกตรองตามพระพุทธประสังค์ ดังที่ปรากฏอยู่ในพระบาลีที่ตรัสไว้ เพราะพระพุทธองค์ทรงอุบัติขึ้นมาในโลกก็เพื่อวัตถุประสังค์อันนี้ กล่าวคือทำให้โลกอาบรดอยู่ด้วยธรรมะ

สังคมมีธรรมะมากขึ้นเท่าไร ความเลวร้ายและปัญหาต่างๆ ในสังคมก็จะลดลงไปเท่านั้น ธรรมะทำให้คนใจต่ำกล้ายเป็นมนุษย์จิตสูงขึ้นไปจนปลดภัยจากบาปอุคคลสมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

เราไม่มีปัญญาที่จะมีเงินถึงล้าน

แต่เราเก็บสามารถทำประโยชน์

อันมีค่าถึงร้อยล้านพันล้านอยู่

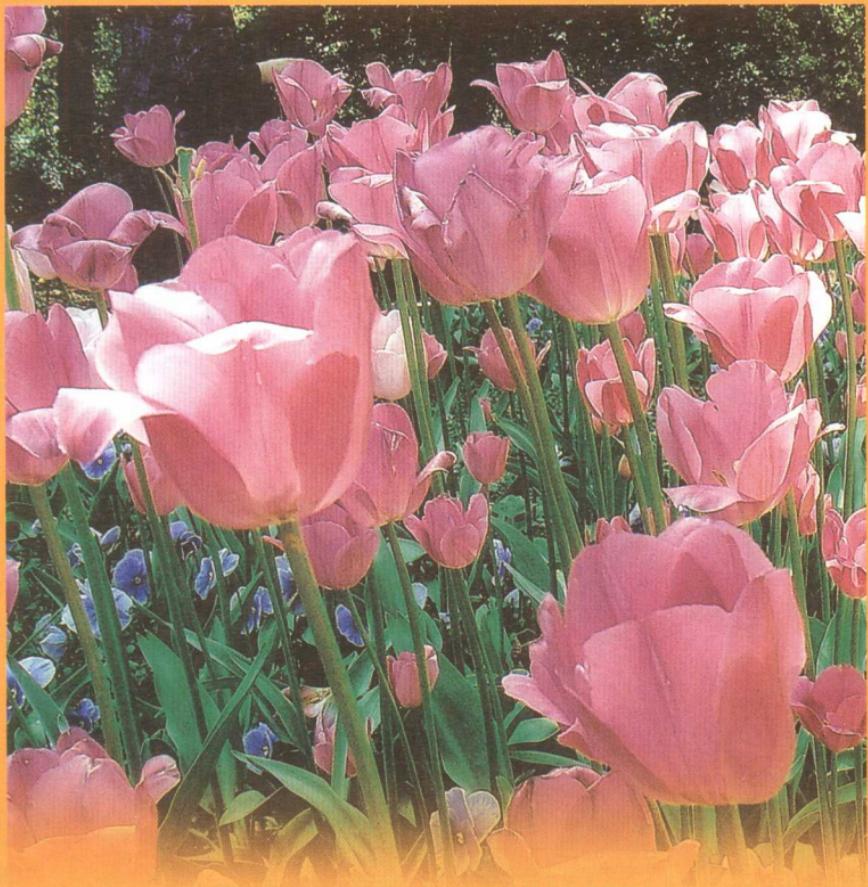
อย่าไปมัวหาเงินอยู่เลย มาทำประโยชน์กันดีกว่า

นั่นคือ ทำให้เพื่อนร่วมโลกของเรา

รู้จักดับทุกข์ หยุดเห็นแก่ตัว

พุทธกาลสกิกข

กำไรด้านใน
ไม่กำไห้ครรเสียใจทุกข์ใจ
แต่สหายใจอิ่มใจอยู่ตลอดเวลา
อิ่มด้วยบุญกุศล
อันเกิดจากการคิดดี พูดดี และทำดี

ปัญญาเนินทกิกขุ